

KNY-19-

02196

נזירת טירנוי

חיינע וועהרע מונד מערקווירדיגע געטיכטע

פאן

דער פערטרייבונג דער יהודים

אויס

טירנוי

דיט זיך לו געטרעגטן האט לוך לייט דעס רעליגיאנס קריגעס

אים יאדדע 1663

דען אויפגעפונדענען פאפירען אונד שריפטשטיקען דעס

ר' ירוחם קארדאווא אין קראיאווא

ענטווערפן.

פ ע ס ט

בערלינג פון ר' מרדכי אפרים לעווי'ס זאהן

בוכהנדלונג קעניגסברעסטע.

1 82 00149157 ELTE EK

EGYETEMI KÖNYVTÁR

243488

בכול חילוף דען יהודית לו לו ליהען? דיעזע חונד נאך טויענט חנדערע כע.
 זקרגניסעס ענגסטאגטען מיהן — חונד געוויס ווערען דיעזע ניכט חונגע.
 גרינדעט, דא דער רעליגיאָזאָקריגע חוס דיעזע לייט מין מירקשע העכטיג
 וויטהעטע חונד דיא פֿערשקאָגונגן געגען פֿרשטעטמאָנטען חונד יודען זאלן.
 ענטהאלטען זיסטעמאָטיס בעטריבען וואָרדען. ער געווען ענדליך דאָך זאָ
 פֿיער קרעכט מיכער זיך, דאָס ער זיך ענטשולדט ביי לוק וויעדערעלטיגען
 דיעזעס יינגלינגס זיך ניכט וואָט בעזקרגניסען לו קוועהלען, חונד דען געללען
 פֿערשקאָל געהייסן לו העלטען.

דער פֿעהלע חונד העטעט טיין דער אָמפּע אָהעטע דען רבי זיך לור
 רוחע לו בעגעבען, חוס דעס אָהעטעס וויעדער געטטערקט זיינען בערוסע.
 געטעפֿטען קבליעגען לו קענען,

חאָס דער יינגלינג לו הויע קעסן מיכערדעכטע ער דיא בעזקרגניסעס,
 וועלכע דער רחבבי פֿערברעכטעט, ער ערקעננטע מיה כע טרישטיגקייט,
 פֿכער זיין גאָטע ערגעבענעס הערלו חונד זיין פֿערטרויען פֿאָקטען מיהן
 העפֿענונג מין, דאָס ער קהנע געפֿעהר פֿיר זיך חונד פֿיר זיינע לוקינשטי.
 גען גלויבענס געקאָסטען, דאָס לעזל זיינעס וואָונטעס עררייכען ווערדע. ער
 בעגאָב זיך לור רוחע — מין אָנאָטער טאָלן דער מיהן סאָן וועהרעכע נעכטע.
 פֿאָקע, ערקוויקטע מיהן, חונד מין טרויען זאלטאָמאָטער פֿרט טעפֿאלטע
 זיך מיהן דער: מיהן קעסן עס פֿער חאָס טטינדע ער מויל דעסן גיפֿעל
 דעס סינאי דענעכר חונד טטורט טאָכטען פֿירכטעלליך חונד העלעטען דען
 בערג ערבעבען. ער בליקטע אויפֿווערטס חונד קב זיינעס היפטע אָה ער
 דען היממעל קעלען, טויענד ליכטגעטעפֿולטען וואָגטען חונטער מיינאָנדער,
 אויס דערען וויטע קעסן מיינע מויל דען וואָקען געטרעגען, מין געטפֿולט
 מיינער טענען יונגערליך, וויט הימליכער גלוקריע חונגעבען מויל מיהן לו,
 פֿעסטע מיהן ליבערליך בייך פֿראַע חונד טעלעך: קעסן טהייכער יינגלינג,
 דיא היממעלס פֿערקטען טעעהען דיר קעלען זיא פֿיהרטע מיהן מין דיא
 רייכע דער זעלגען, ער אָה דיא פֿרקוואַטען חבגעטיינדענען זעלען וויא זיא
 מין דער פֿאָטויונג געטעטע זיך ערקעטלעטען. דיעס זיג, טעלעך דיא
 היממליכע געטפֿולט, זיינע פֿרינדע, דיא וויך אויפֿריכטיג געליעבט, דיא
 פֿיר זיך געליטטען חונד געקעמפֿעט האָבען — טערעכע דיעזע עהליך לו
 ווערדען, פֿערשקאָגע דיא כהן, דיא רוח כעטרעטען העסט, חונד דער
 היממליכע פֿעטער ווירד דיר זיינען בייחאָטמנד ניכט פֿערזאָגען — חונטער
 דיעזען זעלגען בעזעקטע ער מיינע דערען אָנאָטעל וויא דיא העללע
 זענען ליכטעטע. טהייכערעס היממליכעס ווענען פֿרעגטע ער: ווער זיך
 דיעזע, דערען חבליק וויא דיא אָנע ליכטעטע? דיעס זיג זעלען, דיא
 פֿיר מיהרען גלויבען ברייטווייליג מיהר זענען קעפֿערטען. נאָך מיינאָהל
 וואָנטע ער דיעזע אָנלוטויען חונד מין ליכט טערעהל דער פֿען מיהנען אויס.
 זיג בעריהרטע טוערליך זיין מויע, חונד ער ערוועכטעט, —

דיעזער טרויען העטעטע מיינען העכטיגען מיינדערוק מויל זיינע זעלע
 געוועלכט — מיהן טיען עס, חאָס האָבע גאָטע מיהן דורך דיעזען טרויען
 מין זיינען פֿערזאָמלע בעטטערקען וואָלען — דאָס מיינע גערהעלטעניס
 מין וועלכען זעלע חונד קערפֿער לו מיינאָנדער טעעהען העכט דאָס קעט
 מיינע פֿעלעקליקן דעס גייטעס מויל זיאפֿעהעטיס מויל חונטען קערפֿער

IV

דיח למהוריב'ע יודעגעוויינדע לו ט' בעוואנהנטע זייט פֿיעלען יתהרען
 מיינען דער סעהנסטען טטעדטטהייב'ע זיא ווארען מין קיינען געעטטק
 געבאָננט, וויא עס דמחפּה'ס מין דען טטעדטען מ'ב'ויך וואר, זיא קאָננטען דעס
 נחל'טס פֿרייא מין דער טטעדט זיך בעוואגען, מין פֿאָררעכט וועלכעס דיח
 געווינדע פֿאָר פֿנדערן טקן זייט פֿיעלען יתהרען גענאָס, דיעוען טטעדט.
 טהיין נאָנטע וואָן קולוונג דאָס יודענפֿירטעל, דיח טקנען הייזער מונד וואָ.
 גחלינע, דיח רייכען געטעפֿטס אָקאָזע וויט מיהרען מויסאָנגען וועלכע דיח
 וואָהאָהענדערן דער געווינדע בעוואָסען זק וויא מ'בערהויפט דער געטקפֿעטט
 פֿערקעהר דער פֿאָסט מויסטויס'ויך מין מיהרען הענדען וואָר, וואָלכעס דאָס
 דיעזער טטעדטטהיי דער אַבעהפֿעטטעטע מונד בעוואָלכעטעטע וואָר.

אָס מייסערטען ענדע דעסוועלכען אָסטויך פֿרמאָנטע דער גרָקסע
 דאָס וויט פֿאָלען דמראָן טטקססענדען קאָעריקאָלען געביידען, דיח מיינע אָ.
 טע וויזער פֿאָן דעוואָלכען טרעננטע, נאָהע אָן דיעזער וויזער הינדעטע
 מיינע טוואָלע גאָסע, געגען דען וויזענגרונד, דמפֿילאָסקאָ פֿאָלען גענאָנט,
 דיח גרעטעטעטהייס מויס ניעדערן אַעהוהייזער בעטטפֿאָנד, מונטער וועל.
 פֿען זיך מין טוואָלעס, מין טטקק געבויטעס מויס דורך זיינע טוואָלענגען
 גרָקסעטעטהייס פֿאָס הירטל ענטקאָיידעטען ווענדע, דעק כטויזער זיך בע.
 אַערקאָר וואָלכעס דיעזעס מויס מויסבעטען רחבֿי כחוק, וועלכעס מיהק
 זיין זעליגער טוויזעגערפֿעטער ר' דניאל טורף לוק אָנטריטטע זיינעס רחבֿ.
 בינאָס מין ט. פֿאָר 36 יתהרען ערבויען זיעט: מונד פֿאָן וועלכען דיח גאָס.
 טע מויך מיהרען נאָמען ערהיעט. דיח געווינדע וואָלכע טקן אַעהרמפּה'ס
 מוין מייגענע קאָסטען דיעזעס מויס מ'בערטינלען אָסטען, פֿאָליין דער
 פֿראָווע ר' כחוק וואָלכע עס דורכמויס נילט געטטפֿאָטען, מיינדען ער
 בעהויפטעטע דאָס דיעזעס בייח זיינער אַבעלייט אָס (זכֿר אַרבען) זק באַיי.
 בען מיסטע — זק פֿערנאָלעטיגעט פֿבער מויך דאָס מויס זיינער מייסערן
 פֿניכט נאָך וואָר, זק הערטע דאָך פֿאָן מיינען דיח אוסטערהאָפֿעטעטע
 קרדונג מונד ריינליכקייט. דיח ווענדע וואָרען וויס געטינכט, דער פֿאָדען
 געטייערט, דער מויסראָט, לואָר נור פֿאָן פֿיעטענאָהאָל פֿבער פֿאָלעס זק ריין
 מונד פֿאָקענאָט, דאָס דער גייסט מיינער גוטען מויסהפֿאָטערין פֿאָלעס
 פֿאָלכען זיכטויך וואָר, דיח ריינליכקייט דיעזעס מויזעס בעטטפֿאָדען מיס
 מיינערן טטקק מויס לוייט ליזוערן, מונד מיינען קאָינען געוואָך וואָרין
 וויר דען ר' כחוק אָן דען לויי מ'בענדען פֿאָדען, מונד מיס קבערן טטקק.
 ווערקע וואָר מין גרָקסער אַנגאָליטער זאָלן, דער דאָס בית המדרש ב'ארע.
 טע מויסער דיעזען וואָר נאָך מין קאָינער ב'וואַנגערטען אָגעבראָכט, דעסען
 מוואָרדונג מין פֿערפֿאָלענעס פֿאָטעס געוויזער וואָר, דער מין דער טענען
 יתהרעסלייט, וויט דען אַמאָניגאָמאָטיגטען ב'וואַען געליערט וואָר.

דער פֿאָליינגקרייז דעס ר' כחוק בעטטפֿאָנד מויס זיינער מיינליגען
 טאָלכער ליפֿטקאָל מונד זיינער פֿערוויטוועטען טוועסטער מיריפֿאָס, דיח זייט
 דעק טקדע זיינר גאָטטין דיח ערליהערין זיינר טאָלכער, מונד לייטערין זיינעס
 הויזעזענעס וואָר. וויא טריי מונד מוירפֿיעטיג דיעזע פֿראָווע מונד קרדונגס
 זיעבענדע פֿרויח מיהרע פֿאָלכט ערפֿאָלעט, לייגטע נילט נור דער עבען

בעטריבענע קרדנונגסין אונד דיא ריינליכקייט, וועלכע אין דעם הויזע
 הערטטע, זאנדערן אויך דיא ערליהוג וועלכע זיא מיהרער ניכטע גאב,
 דער זיא אויך פֿאָלע אויסזעקאָזאָקייט לו ווערדעטע. ליפֿערף פֿאָן נאָטור
 זיט דען טאָנסטען גאָבען דעם גייטעס אונד דעם קאָרפֿערט בעטענקט,
 בליעהטעט עזאָפֿער אונטער דער לייטונג אונד פֿאָלגע מיהרער פֿאָרזאָהן
 טאָנטע אונטערדאָלן וויא דיא לויב, דיא וועדער דער טרעהא דער זאָנע
 נאָך דער גיפֿטיגע הויך דעם ווינדעט בעטפֿידיגע זיא וואָר יעטלט מינס
 15 טע לעבענס יאָהר גערטעטען — דאָס עבענזאָס מיהרער גליעדער, דאָס
 בליעהנד טענע געזיכט, וועלכעס אין דונקעלברוינעס האָר מוואַספֿאָטעטעט,
 דער זיאָבער קאָנג איהרער טערפֿלע בעלייכעטע זיא, טרעהט מיהרעס
 זיינפֿאָרען פֿאָלגעס, פֿאָס זיינעס דער רייטלענדסטען וועזען מיהרעס גע-
 טועלכעס, פֿאָן וועלכען דיא נאָטור מיהרע זייטערהאָנד פֿעראַלכעט — זיא
 וואָר פֿרבייטזאָס טהעטיג פֿאָרען אונד זיבערויס גוואַיטהיג, בעזאָס
 אויך זיינען גראָסען טאָטל פֿאָן וויסען, דיא זיא טהיילס אויס דען ער-
 לעהונגען מיהרער טאָנטע אין פֿייערטטונדען, אונד טהיילס אויס פֿאָרזאָהן
 ערבוליקען ביכערן זאָמאָלעט — — מיהרע זיעבלינגס בעטעפֿאָטיגונגען וואָ-
 רען, דיא בלווענפֿאָלגע אונד דאָס טפֿינענערד זיט וועלכען זיא מיהרע
 זייטענען טטונדען זיא זאָמאָר אונד זיא ווינטר אויספֿאָלעט.

פֿאָן זיינעס הייטערן ווינטער פֿאָבעד, פֿאָס ליפֿערף רעכט עזויג פֿאָן
 טפֿינענערד בעטעפֿאָטיגעט וואָר אונד דיא פֿאָזאָנענדע טטענע אונד דער
 פֿריינדליכע וואָנד זאָ טען דוקרדיא ריינען פֿענסטערטייבען בליקען, טרעהט
 זיא פֿאָס פֿענסטער זאָס זיך פֿאָן דעם פֿאָבליקע דעם געטפֿירנטען היזעלס
 לו ערגאָטלען, זיא בליקע פֿאָן אונגעפֿעהר אויף דיא פֿאָר דעם הויזעס, פֿאָס
 עבען דער געהייהניספֿאָלע האָווד — יינגער פֿאָן דער טהירע טפֿאָנד דעטען
 פֿאָטלוי פֿאָס זיאָבערטיין דעם וואָנדעס ערלייכעטע וואָר, זיין איכטטרעהא
 מיהרער וואָסע דער דורכט פֿענסטער מיהרעס ליזענעס דרעהג זאָפֿעטע
 דאָס מיהרע בליקע זיך בעגעגעטען, אונד זייניגע וואָסענע זיך ניכט
 טרענען קאָנטען ער פֿאָכעטע זיזע דיא טהיר, אונד ליפֿערף זייזע
 העכט זיבעררעהט פֿאָס פֿענסטער וועג אונד זעטלע זיך הינטער דעם
 טפֿינענערד.

דיא פֿאָנטעזיא זיינעס 15 יעהריגען אערלענס זיזע זעהר געטיקט
 זיא דערטטעלען זאָלבער ערטייזונגען וועלכע זיינען העפֿטיגען זיינדוק
 אויף זיין געזיטה זאָלעטען — דיזעס וואָר אויך דער פֿאָל ביז ליפֿערף —
 זיא זאָס הינטער דעם טפֿינענערד זיא געדאָנקען פֿעראַזאָקען, מיהרע פֿאָס
 טפֿזיא וואָטע מיהר דאָס ביאד זיט לעבהאפֿטען פֿאָרבען: זיא זאָ דען בליע-
 הענד טענען יינגליג טטאָטלויך פֿאָלן פֿאָזטה אונד ווירדע, וויא ער זיט
 פֿריינדליכקייט לו מיהר היזאוויל בליקעט — זיא ערגינג זיך זיין טויענדערלייז
 פֿעראַזטהונגען אונד פֿאָרזאָהן: ווער זאָ דיעזער ערזע יינגליג זיין? וואָס
 פֿיהרטע מיהן זיא זאָ טפעטער נאָכט זיין מונער הויז? מיהרע ניגירדע,
 זיינע טועלכע, דיא זיא זיט מיהרעס געטועלכעטע געזיין זאָטעטע, רויכטע
 מיהר פֿיר דיעזען פֿאָבעד דען טאָל — געוואָהנט יעדע מיהרער עאפֿינדוי-
 גען מיהרער טאָנטע זיטלטהיילען, נאָהס זיא דאָך פֿאָנטענד היעריכר עט-
 וואָס מיהר זעקען לו זאָסען, דען קאָזענערען פֿאָבעד, פֿאָס העטעטע מיהר

יעמך דאס ווידערקריינען די זעלעס יינגלינגס פֿאַרדערנענאָגט, נאָכס
 זיז מײַהרען זיט אָס פֿענסטער, דאָס טפּירנאָרד טונדערטע לונדער פֿאַכער דער
 רעקקען מײַן מײַהרער לײַטען אָרד בײַעב מונכעוועגליך זיז טויעטע מונ-
 לעהליגע וואָהל לוס פֿענסטער הינוס, אָלס די לעהנטע טונדער טונג זאָ וואָר
 דער פֿאַן מײַהר זעהליך פֿרוואַרטעטע יינגלינג ווידער ערטיענען, ער פֿאַ-
 נעטע זיזע דײַט טהיר מונד טראַט מינס הויס, דיעסוואָהל קאָנטע זיז מײַהרע
 ניימאָיערע ניכט בעלפֿאַהען — זיז טראַט זיזע לו דער טהיר דעס געמ-
 לעס, וואָ מײַהר פֿאַטר זיז דעס יינגלינג וואָר, זיז אויסטע, קאָנטע פֿאַכער
 נילטע וואָהרנלעהען, וואָס מײַהרע ניימאָיערע בעפֿרעדיגעט העטעטע, זיז
 בליקטע ענדליך דורך דאָס טויטעוואָך, מונד וואָר גאַל מײַבעררעטע פֿאַן
 דעס מונליקע דיעזעס יינגלינגס, דען זיז פֿריהער נור פֿאַליטיג מײַן דעס
 פֿאַהען טײַן דעס וואָרעס געזעהען האָט מונד נון מײַהן מײַן זיזער וואָהרען
 געטטוילט גענוי בעטרעכטען קאָנטע דיעזער זאָס נעכען מײַהרען פֿאַטרע
 אויסטע זיזעס פֿאַטרעוואָג מיט געזעלע, מילטע זיז מונטער מײַנוורע
 דײַט מײַהר פֿאַטרע זיזעברייך מײַהרעטע דײַט טאָנהייט דיעזעס יינגלינגס
 מילטע מײַהרען זאָ העלטיגן מײַהרען מײַהרען מײַהרען דאָס זיז מײַן דעס
 מונליקע דעסוואָכען זיך גאַל פֿערוואָר, מונד ווירדע זיז, דײַט בעקורגניס
 פֿאַן מײַהרען טאָנטע מײַבעררעטע לו ווערען, נילט פֿאַן מײַהרען פֿאַטרען
 פֿאַרטיילט זאָ ווירדע זיז געוויס טונדעוואָג מײַהרען גענוטרייכען טאָטרע-
 פֿאַקט נילט פֿערוואָכען מײַהרען.

דײַט טאָמאָקע נילט פֿאַן געטערען מונד דײַט זעלעוואָהען, מײַהר
 פֿריהער מונכעקאָנטען טאָפֿינדונגען, דײַט מײַהר העל דורכטראַטען,
 האָטען מײַהרען גייסט פֿאַגעטפֿאַנט מונד וואָהנטען זיז, זיך לור רועע לו
 בעגעבען — זיז זאָ טאָן מײַהרען טונדערע מײַהרען אָהנער פֿאַכער
 מײַהרען טאָטרע דאָס בילד דיעזעס טאָנען יינגלינגס פֿאַר מײַהר —
 זיז ערטעפֿאַטע זיך מײַן פֿערוואָהונגען, ווער דיעזער יינגלינג זיז וואָרען
 ער יעדען פֿאַכער זאָ טעטע בײַהר מײַהרען פֿאַטרע ערטיינט, ביז זיז ענדליך
 לו דער זעלעוואָהען מײַהרען געוואָנטע, דיעזער זיז מײַן וועזען פֿאַהרער
 פֿאַר, מונד קאָנטע יעדען פֿאַכער לו מײַהרען פֿאַהען פֿאַטרע, מײַן זיז
 מײַהרען מײַהרען סתּרי תּורה לו טפּרעלען,

ווער דאָס זעכען מונד טרייכען דער יינגערטע דער בחורים, מײַן
 דען יטיבות מײַן פֿריהערעך לייט געקאָנטע, ווײַז מונטער טויערדען קײַט
 מײַהרען וואָר בײַהר דעס וואָן מײַהרען פֿאַרמאָג מונד ריינליכקײַט פֿאַר
 דער ווירד דער מונטולדפֿאַהען ליעקער דיעזען פֿאַרדערקען גאַרען נילט
 פֿאַהרען, — זיז דײַט זיז מײַהרען מײַהרען וועזען מײַהרען גע-
 פֿאַכער דײַט דאָס גאַלע יפֿהר מונטער דען בחורים מײַהרען פֿאַטרע זיך
 בעגענטע, קאָנטע מונטעליך בײַהר מײַהרען פֿאַטרע, מונד בײַהר מײַהרען
 פֿאַהען ערליהונג פֿאַרעס דעקען. טעטע נאָך מײַהרען פֿאַטרע פֿאַהרען
 זיז ערטע מײַן זעלעטער טאָן, דער זיז מײַן מײַהרען ווערען פֿאַן מײַהרען-
 זען מונד טויערליכען טרייכען וועגטע. — מײַהרען קאָנטע עס פֿאַר זאָס וואָרען
 זיז בײַהר מײַהרען מײַהרען באַווענטעטע בעטעפֿאַהען. דער יינגלינג
 טאָטרע געבען מײַהר, האָן מײַהר דיעזע רייניגען, זיז מונטערהעלען זיך
 מיט געטפּרעלע מײַהרען דינגע דער פֿאַהרען מונד דער לוקולעט, זיז

כריכט מיינע קאנע זיך אונד רייכטע זיך איהק ער קיסטע דיעזע, אונד זיך
 ווערדען מיינע אשכר לערערטער, זיך אונדעלען מייך אונדעלען מייך אונדעלען
 טעטענגענגען דעם גארטענס, טווארען זיך עויגע טרייע, אונד זיעע.
 מיהר העל מייט בעזעליגעט אונד ווקעט מין מיינען אשכרע פֿאָן ווקענע.
 געפֿיהלען — דאָך פֿאָעטלויך פֿערדיסטערטע זיך דאָס פֿירטע אונדעלען מייך אונדעלען
 הויפט, טווארעלע אונדעלען אונדעלען אונדעלען אונדעלען אונדעלען אונדעלען
 ברויעט העפֿטיג אונד דער דאָנער קאָלעט זיך פֿירטע אונדעלען געטענע
 מיבער מיהר הויפט דעהין, דאָס דער באָדען אונדעלען מיהרען פֿיסען ער.
 דרעהנטע, דיך אונדעלען אונדעלען אונדעלען אונדעלען אונדעלען אונדעלען
 זעטלעט פֿאָעס מוס זיך הער מין ברעהר, פֿירטע אונד טרעהען מיינע פֿאָלעט
 זיך זיך הויפטען זיך פֿעסט אונדעלען אונד טרעהען מיינע אונדעלען מיהר
 פֿעלד מייט זיך געטענע, דיך פֿאָעטען ריקט מיהרען מיינע נעהער
 מיהרע מיינע זיך גענען הויפטען געפֿיעטע. זיך זיעען לו גלייך: הער.
 דיין ווילע געטענע — זיך אונד פֿערמיינט מייך טרעהען בליבען! — דיך
 פֿאָעטען געפֿעסטע זיך — פֿעקט טרעהען דרעהנטערט ערעהנטע זיך —
 זיעטליך ערעהנטע פֿאָן דעם טרעהען דיעזע טרעהען בליבען זיך אונד
 מוס זיך הער, ענדליך זעהטע זיך: מייך גרעהנטערט טרעהען מייך אונד זיעט
 אונד ווקענע! —

דיך טענע אריק אונדעלען פֿערטענע זיעדען אונדעלען זיעדע הערלענס
 רענגע מיהרען ניכטע מין מיהרען אונדעלען אונדעלען, בעזעקטע זיך אונדעלען.
 גייגען, דאָס זיך מיינען טעהען מין דעם געהיטעה דערזעלען מיינע גע.
 ווקענע פֿערענערענגען פֿערענגענען זיך — זיך אונד לערטערייעט אונד
 פֿערטעקטע. מיהרע הענדע אונדעלען אונדעלען אונדעלען זיך טרעהען
 ניכט פֿאָן מיהרען בלווען אונד פֿאָן מיהרען טעפֿענעקען, אונדעלען מיינע
 הויפט דעם אונדעלען מיהרע טעהען זיך לו ענדעלען, קולו זיך אונד געלע
 אונדעלען אונדעלען. דיך טעהען אריק אונדעלען אונדעלען ערעהנטע אונדעלען
 זיעטענע דיעזען טעהען מיינע 15 זיעהרען אונדעלען לו בעדייען
 העכען, פֿאָלען זיך קענען דאָס טיך מיהרען פֿערטענע אונדעלען ניכט פֿאָעטען
 אונדעלען זיך מיהר דער געגענטענע פֿערטען אונדעלען דעם זיך מיהרע פֿער.
 אונדעלען קענען קענען, אונד בעפֿעקטע דעהער מיהרע ניכטע, קעהע דאָס
 זיך עס בעזעקטע, געטענע לו בעפֿעקטען. —

V

און לויט הערלען פֿאָן קעטור פֿיר מיינענער בעטעוועט זיך זיך
 רייכט מין אונדעלען זיך דעם דיעזע, זיך דער בלווענטע פֿאָן אונדעלען
 בעזענע, זיך פֿערעהעלען, און דיעזע זיעהענע פֿאָן אונדעלען דעם היטעלען דיך
 נעטעלען ערעהנטע, דורך מין זיעטענע ליעדען דעם היטעלען דיך
 זיעהע דער געטעלען בעטעוועט ערהעלען, זיך דאָס זיעלע פֿאָן זיעלע גע.
 פֿעסטעלען, זיך ערהעכען מיינע דאָס אונדעלען דאָס זיעלע מיהרע פֿער.
 מיינע אונדעלען, זיך גלייכע דיעזע דעם פֿעקטערייען פֿאָן דעם ניכטע
 אונדעלען ערהענטע. דיעס אונד דער פֿאָן זיעהע דעם געהיטענע פֿאָן אונד
 זיעהע אונד זיעהע. —

ד"ח פֿאַרשלאָסע ערסײנונג זײַן פֿענסטער דעם רחבי, דעסען הויזגעזען
 מוזד פֿאַרזאָרע זײַן גאַנץ מונבעקענענט ווערן, זײַן וועלכער ער ד"ח הויזאויסע
 ערסײנונג לויט ערקענענען גלויבט, האָטטע זײַן מונבענדליך זיבעררעכטע גע-
 וועלט, זײַן דאָס ער הייטע זיכטליך פֿערווערט ביים דעם רחבי זײַן
 טרעט — ער זאָלטע זײַן פֿעלן זאָס זעגליך זיך לויט זײַן זעלען זיבער עס ווער
 פֿערגעבענט. — דער רחבי בעגינט זײַן פֿערטרעג ווי געוועהן.
 זיך זײַט פֿאַרזאָרעטער טאַרעזינגיקייט, דער זינגלינג האָרט טאַרעזינגיקייט.
 גענד לויט זײַנע געדאַנקען ווערען זיבער זײַן דעם פֿענסטער געקעטטעט, ווען
 ער ד"ח הויזאויסע ערסײנונג ערקענענט, ער ווערן קיינע פֿערגעט זײַן,
 זאָלטע קיינע בעזערקונג מוזד וואָסע קיין ווערט פֿאַן דעם, וואָס דער
 רחבי זיבערנעלטע — דעם בעזערקעטע דער זײַסטער רעכט פֿאַרד —
 וואָס פֿעלט דיר זײַן זאָהן זײַט דיר פֿעלן זײַט מונבעגעזעהענט ווידער.
 פֿערהערען פֿערגעט ער? — ניכט פֿאַן בעדייטונג זײַן הער רחבי!
 זײַן זאָדערברעך טרויער זײַט דער זײַט זײַנגען טאַגען, זײַנע זעלע
 בעטעפֿטיגעט — ערלעהע זײַן זאָהן פֿעלן זײַט געלינגט עס זײַר זײַן דיר
 לויט זײַטען — טרויער זיך לויטען נור טרויער, וויר פֿערהערען זײַנגען קיינע
 גלויבען טענקען, זיבער גאַנץ לויט פֿערווערטען זיך זײַן זיכט, דען קעט ווערן
 נעט מונג קעט דורך טרויער — זײַן זײַנגען דען זײַן פֿינגערלינג דעם זאָהן.
 זעכטיגען, זײַן סיטועליקען דעם זעבענט ווען מונד זײַן געפֿערדעט זײַט.
 דער זינגלינג ערלעהעטע זײַנגען טרויער גאַנץ מונבענדליך, פֿערווערטען זיבער
 מײַנענער טאַקע דען לופֿטליך דער זײַן זעלען זיבער זאָ פֿערווערטען
 געזעכט — ר' נחום האָרטע זײַנגען זײַנגען זאָהן לויט דעם זעלען געענדעט
 האָטטע ווער ער זײַן געדאַנקען פֿערהערען, זײַן גרעסער געדאַנקע טײַן
 זײַן לויט בעטעפֿטיגען, ענדליך זאָלטע ער: זײַן זאָהן דײַן טרויער בעדאַרן
 קיינעם נעכדענקעס, מײַן זײַן לויטען: ד"ח הויזאויסע זינגענדיג, וועלכע
 זיך זײַן ד"ח זײַנגען זײַנגען דער זעלען פֿערהערען, זײַן דאָס זינגליך דער רע-
 זינגען מוזד לויטען זענער, וועלכע האָטטע זײַן דעם בערגע סינגען פֿערהערען.
 טע, זײַן דער דאָס זײַן זײַן לויטען זעסט. דורך דעם זײַנגען טרויער
 וועלכע האָטטע זײַנגען פֿערהערען בעטעפֿטיגען. —
 זינגענע זײַן זאָהן זײַט דער זעלען דען, ווען דאָס זײַן דען בונד
 פֿערהערען טעטען ווירטע.

VI

זײַנגען זײַן מונבעדייטענדער פֿעקען נעכטע טע, זעלען דעם זעלען קײַן
 400 זײַנגענענער, מונבער וועלכען מונבעפֿעהר 16 זײַנגענענער פֿערהערען
 וועהרען ד"ח גרעסענענע זײַט פֿעך. מוזד גייסט ברענענדיג זיך ער.
 נעהרען מונבער דעם זײַנגען בעפֿענד זיך זײַן זײַנגען פֿערהערען, דען זײַן קולל.
 זעג ר' ד"ח לויטען זענענער דער זיבער זײַן קריסטליכען קריינגען דער זעלען
 דעקטער זעס, דעם זײַנגען, מײַן דעם זעלען זענען געביר טיג, געהערטע זײַנגען
 לויטען טרויער זײַנגען זײַן דער זעלען זײַנגען זײַנגען זעלען זעלען זעלען
 דעם זעלען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען
 זײַן לויטען זענענער זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען
 זײַן לויטען זענענער זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען זײַנגען

מין ספעטערער לייט פון פלאנצן דרייען כעוועהרטע, רידימל, דער מין ספעטער טען יפהרען האָט חוגר בתוכה געווען, וואָרד נור טוואַך פֿאַן דיענעק פֿאַלבע געטטרייט, ער פֿערלעך לווּפֿרין גאַלעס פֿעטערליכעס פֿערהאַפֿטיגן. גען מונד וואַסע 4 יפהרע מיט טיעפֿסטען פֿענדע הערוואַפֿירען, זייט דען פֿעבר פֿאַס ער זיך מין ט. פֿאַס פֿערקטיטער פֿרלעט נייערעגאַפֿט ספען, מונד זיינען פֿערקאַפֿטן טענערהאַפֿטען (עבענסוואַפֿענדע) פֿיהרטע, פֿערפֿאַפֿטע מיהן דער פֿאַך זיינעס קאַכבי ניכט זעהר. =

דיעזער רי דימל רופֿט ביאָדעטע דים הערפֿערקענדסטע פֿערטעני. זיכרייט מין דיזער קליינען געזינדע, מיהן פֿערדפֿאַקטע זים, דאַס זים פֿאַן זך אַפֿלען מונדירען וועלכע דים יודען מוס יענע לייט זים מונד דען פֿערדירען וואַסען, פֿערטפֿאַהנט געבליענען.

דיעזער בעזאַס מיינען גרעסען טפֿאַל פֿאַן תּוואַדיסען וויסען, וואָרד בעלעזען, מונד האַפֿטע דים גאַנצע, דורך זיינע בערעדיזפֿאַקייט, יעדען, זייט דען ער מוזינג לופֿעסטען -- ער טפֿאַנד ביים פֿלאַן מין גרעסער פֿאַטונג, דורך פֿאַייט מונד טפֿערקפֿאַקייט ערוואַרבע ער זיך מין קליינעס פֿערהעגען מונד מין גערייזגעס הייזען, דאַס מיהן מיט פֿאַטער פֿאַר נאַטה מונד אַפֿגעל לופֿטלען מויטרייכע. זיינע פֿרלנייט וויסעני. טפֿאַט האַפֿטע ער ניכט מוין אַעדיליניטען טוואַען זיך ערוואַרבען -- ער נייעט זיך זעהר דער זיפֿפֿאַטהעטיטען היילונגס זעהרפֿאַרע לופֿט זיך ליב קורירטע ער מין לעאָרימאָס זייט הינער קאַטה סוועהאַריגקייט זייט פֿכעסגעפֿאַלע, מונד וואַס דאַס זאָנדערבראָרטע וואָר, דאַס ער גרעסעני. טהייזס נור זאָלכע קרענקע מין דים בעהאַנדלונג נעהט, דים פֿאַן פֿלאַן פֿרל. טען מויפֿגעגעבען וואַרדען, מונד פֿאַסט פֿאַלע -- גליקליך קורירטע. דייעס וואָר מויר דער מוואַטפֿאַנד, דאַס מיהן דאַס פֿרלעכע פֿולקוס מין זיינען ווירקען קיין הינדערניס מין דען וועג אַגעטע זך ווימ פֿאַלע גרעסע זענער מיינען וואַהאָטפֿאַרן האַבען, מויט דען מיהן גייסט הערפֿאַרליכעט, זך האַפֿטע מויר רי דימל רופֿט מיינען, מונד דיזער וואָר מייגענאָר דים דעוויזע זיינער היילזעטפֿאַרע: ווען עס ניכט ניכט זך ט מ ד ע ט ע ס ד פֿך ניכט, דייעזען וואַהאָטפֿאַרן זיעס ער ביים פֿלאַן דענען פֿערנעהאַפֿטן דים זיינער בעהאַנדלונג זיך מואַטפֿרלעגען, וואַהער פֿעבר דיזער וואַרדער דפֿאַקטער זיינע היילזעטפֿאַרע טפֿאַפֿטע דאַריבער סוויגען פֿאַלע סוכנאַלע, מונד מויר פֿאַלע זיינע לוריקגעפֿאַסטע פֿאַפֿירע. -- דיזער זפֿאַן מין וואַס. טער דער פֿערהאַריגקייט מונד וואַהאָטפֿאַריגקייט, דים זפֿאַלונגען זיינער רעזיגיאָן בעפֿאַפֿלעטע ער זייט דער טערענגסטען פֿינקטליכקייט ער האַט, טע מויר פֿאַס זעהר דאַס זיינעס בערפֿע פֿאַפֿאַק וואָר, זיך מין גרעסע לופֿט טרויען ערוואַרבען. ער וואָרד זיבערפֿאַל זייט דיזער קפֿערפֿאַליקען בעהערט זך דאַס דים למה דערער, וועלכע ער בכרית פֿאַרהאַט ברפֿלעט, טפֿאַן אַגעסט דים למה זיינעס נאַמעס זיבערפֿאַריטען מונד ער זייט רעכט מונד פֿאַג מיינען זיטל מין גן עדן בעפֿאַפֿרלעכן דירפֿעטע -- זיינע וואַהונג וואָר מן ענדע דייעזעס קרעסע -- פֿאַן מיינען טיעפֿען מונד פֿרלעכקייטען טהאַגראַנדע געלעגען, דים ער זייט זיינען דייעזער טהאַקע, דען מיינעט. אַפֿליגען טעלל גבאי זיינעט אַהערט גאַל פֿאַרין בעוואַהנטע, ער האַט. טע זיכטיניקטוועסטיג געגען דאַס פֿאַרע געפֿאַלעט מיינע פֿאַטהיפֿאַטהים

פערטפירט אונד אויך דעס האלב אויף דען עהעסטאנד פערליכט געלייטשט, מונד ניש מייע וויבליכע פערזאן אין זיינען הויזע בעדיענסטעט. דיח קור- לע סילדערונג דיעזעס וואנעס רייכט הין מוסן לו ענטסוואדיגען, דאס דער פראשע ר' נחום זייט אעהערערען יאהרען אין דעס ענגסטען פריינדטשאפטע. פעהעלטיגס זייט מיהאן טאמנד, מונד דאעהער מיהן לוסן הויפט פאקטור ביים דער פאולדירונג דער עלנעהאטען טהאט זאכע וואלטע, —

אן מיינען פבענד (עס וואר דער 6 טער מדר) האט ר' דימא פאן זיי- נען בערוסע געטעפטען טפעט לו הויזע קאס, מונד עבען זיך לור רהע בע- געבען האטטע, ווארד פאן זיינער טהיר געפאלט, דער דיענר פאנעטע מונד מיין יונג וואן זייט מיינער רייזע טאטע ווינסטע מיינגעלעסטען לו ווארדען, מוסן זייט דעס דאקטור דרינגענד לו ספרעכען, ער מייבערגיבט דעס רייע- נער מיינע פאט פרייט קארטע מוסן דען דאקטור מיינער דען לונדען זיינעס ערטייגעס לו פערטענדיגען, נאך מייניגען זינעטען ערטייען ר' דימא מין זיינען נעכטליכען זאלגע, בעגריסטע דען פערטען מונד פיהרטע מיהן מין זיין סאפלימאט נאך האט דער ווארען ניכט געברויט, זא וואר ר' דימא פאן פאטליך זאגעלעגען ער וועקטע דען דיענער בעפעהל מיהאן דאס ליה- מער זייט דער מויסליכט אויף דען גארטען לו רייניגען מונד לו פארנען דען טיט זייט דעס פיינען טעפער לו דעקקען דיח לוייט גרעסען זילבערנען קאהלייכטער דארויף לו זעלען מונד מיין גוטעס פריהטיק פיר אעהערע- רע פערזאנען דיח מיהן הייטע בעזעלען ווארדען לו בערייטען — אויך דער פארזאדע וואר סאן אויפגעטאמנדען מונד זיך פאטליך געקויידעט, מונד האט דיח 6 ווארענסטודע געלימגען היעלט מיין וואגען פאר דער טהיר, ר' דימא פאנעטע מיינער זיי, מונד מויס דעס וואגען טטיגען פא דריי בער- טיגע וואנער מיינער דער פאטעסטען דער אויך דער פארנעסטע לו זיין טייען, קיסטע זיך הערלויך זייט ר' דימא, דענען לוייט רייכטע ער לוסן גרו- סע דיח פאנד מונד פיהרטע זיח מיינס הויז. זיינען דיענער בעפעהל ער, דיח טהיר בעדעכטיג לו פערטענדיגען מונד זיעהענדיגען ביי זייטען מיי- לואסטען, יעדען לו בערייטען ער זייט פעררייזעט מונד ווארדע ערסט גע- גען פבענד לוריקעהערען.

דער דיענער בעפאלגעט דען בעפעהל זיינעס הערען.

מוסן דיח נייגירדיג דעס לעזערס ניכט לענגער געטאנען לו האלטען, בעזעקען ווי דאס דיח עבען זאגעלעגעטען 3 וואנער ר' נחום מונד דיח לוייט דייניק, מונד דער פאן פבענד זאגעלעגעטע פארטאלינג דער בעקא- טע יינגלינג ווארען. הייטע זייין פאר, זאלטע דער הייזיגע פאט פאן דע- זעלען פאולדירען ווארדען: — מיהאן זייד דאך ר' דימא מיינער דען לונדען מונדערעס ערטייגעס היר פערטענדיגעט זאגטע ר' נחום, האט זיח מיי- גע האפלייכטיט ווארען געוועכטעלט האטטען — דאס האטטע זיך מיינער לעטטע פאולדירען, זאטוואקארטעטע ר' דימא — מייט האלעס פארבערייטעט, מונד מייט ניכט לו בעפירכטען דאס דיח זאכע מויס מיינערען הויזע פערטעהען ווארדע. פארזאגט דער פאכרי וועדער בעזארגט? עס מייט האלעס פארבערייטעט מיהאן האכט ניכטעס לו בעפירכטען — מונד ווען דער הייזיגע פאט פארמיינער מייט, פארזאגטע מיינער דער דייניק וואס זאל דען דאס טיקאמל דיינע יונגען וואנעס זיין, דער מיינ גר — לרא מונד מו-

זער גלויבענטברודער מיט, קען דיעזער דאך קהנע געפֿהר פֿיר מיהן מונד
פֿיר מונד ניכט מין זיינעם פֿעטערמאנדע בליבען, ווען ווען ווען ווען ווען
עס וועט מיהן פֿערטוב געלייטעט ווערען, דעס ער מינט מויסאמאנד קהנע.
פֿערלייטיג הייסטן וויר זיינע גענעאוג פֿבווערטען, ווען ווען ווען ווען
ביז דאס ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען
זיינע קאסטע מין דעס ליזער, וועלכעס ער לו דיעזען הייזען ווען ווען ווען
רייגען אפֿסטען.

היר ווען מין גרעסער ביזערטרענק וועלכער דעם פֿעטען ווערען
דער דייטען מונד עברעמיטען איטערעטור ענטהיילט, מין טיט מיט
ווערערען אעסטען מונד זיינע בעטעטעטעלע נעהע לוק פֿעטעטער, ווען ווען
זיך ווען זיינע פֿרט קעטעפֿעק פֿען פֿעטעטען מיט פֿיינען זיינען מיכער.
לקען, מונד מיטן בוקס הייטע לו דיעזען הייזען ווען ווען ווען ווען ווען ווען
דען לו זיין.

זי טרעטען מין, מונד דער זיינע ווען ווען דעם, מונד ווען זי
ענטליקען דעם געווינטען ווען ווען ענטגעגען ווען ער מין דען הייזען בונד
טרעטען ווען ווען. דעם ווערענגעכעט ווערדע פֿערלייטעט — מונד קוק
ווען זיינע טונדע פֿערפֿעטען, זי ווען מין דעם הייזען הענדאוג פֿען ווען
ברעט — דער זיינע ווען מין דעם בעטעט, וועלכעס מיט בערייטעט
ווערדע רי דעם קאסטע ביים דיעזער פֿעטעליקען זיינע הייסטערטעטע
בעוועזען ווערער דעם ווען ווען דעם פֿערטעטע פֿערטעטע ווען ווען ווען ווען
טעטען ווען, ווען זיי דעם זיינען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען ווען
ווערדען, זיינעט דער רעכער דען זיינען מונד פֿערטעטען מיהן מין זיין.
ניגען טען וועדער לו בעלען — ער קיסטע דעם הענד זיינע אעברערע
מונד טרעטען זיינע גרעסען ווערען וועלכעס ער הייטער מונד פֿער.
ניגען, מין ווערדע דעם טונדע מייערעס וועדערקעוועטע מיט זעהנאלט
ערווערטען. רבי ווען וועדער — מיהן זיך ווען ווען פֿעטער, מיהן זיין.
בעט זיך מין דען בונד מיערעס זיינע פֿערטעטע, מין געהערען נעך קאסט
זיינע פֿעלייטען — מין בן גליקליך זיך זיינען ווען לו נעגען — דעם ביסט
און מין דען בונד מיערעס מיערעטעווען, זיינע וועדערקעוועטע ליינעט דעם
ווען זיי פֿעלייטען, זיינע וועדערקעווען פֿער, העבען פֿער קיינעס וועגעס
דעם געוועטע דער קינדלייטען העלעטעווען געגען זענען מין, דעם דען דען דען
געבען, מונד פֿערטעטען מין זיינע זענען פֿערטעטע זיינע זיינע זיינע
פֿעלייטע טעהטעליך געגען זיך לו ערלייטען, זי ווען דיעזע דעם ניכט מיט
זיינען העלען געטעלייטען זיין. דעם וועדער זיך זיך — ווען דער זיינע
מיט זעלילכער ריערע — זיינע וועטער העט זיך טעטעטע זענען זיינע
בעהערעט — זיינע וועטער וועטער דעם, ווערען ניכט מין דען פֿעטער?
דיעזער וועדערעט טען ווען ניכט מונטער דען וועדערען, מין העבען מיהן
מין זיינע פֿעהעטען קינדלייטען פֿערטעטען. ווען זיך ווען זיין ווען, ווען
פֿער פֿעלייטע ביז דעם ענטפֿערטען, ווען ווען זיך? זיינע רעטעטע מיכער.
לעך דעם הודערייכע מיטלייטע דעם זיינען, מין בן דער זיינען ווען
דער גרעסען נעך רעליקע מין טרייט דעם ענטעטעטע, ווען ווען דעם רעכער
ענטפֿעהרען, וועלכען עברעדיט פֿערטעטע וועלכען ווען ווען ווען ווען ווען ווען
טע. נעך רעליקע פֿעטעטען דער רעכער מונד דעם ביי דען וועדערען זיינען

ויהו מיזם מייגען. אונדע נאדערעלקי מונערער סוטלהערין ? יח מייגע הערן! —

וואס מיזם רמג מונד בעוואוסטזיין זיך פיל דען וועהרען גלויבען גע- קעפערט לו העכען ? — יענע האט דער לופטן זיך געגעבן, וועהרענד דיעזע זיין ווילט זיך ערלונגען, מיך העכע דאס עוויגע זיין מיט דעם מייטלען וועהן דער פערקאנגליקייט פערטויסט מיך בין גליקליך — וועהן העסט דאס זיין זעהן זיך דיינע געבורט ביז יעלטל פערדייאליכט, פערמגעט דער רחבי מיין זעלסטען זוכער בעקאנטעגענדעם טאקע ? מיזם דעם גרונדע, ווייל מיך בעקאנט ווער, דאס זיך דורכמיס זיינען וועהן טע מיזם פורכט ניכט ווערדעט ווילפעהרען עס מיזם נון זאלעס קאטאק פערמיכער — זיעד מונכעווערען מיך העכע פונסטפולע געטרעפערען דאס זיין פערטווערען קיינען טעטען זען פערדעלט מוילן מיך ווערען זאלן — זעכטע וועהן מונד טאיעסעט מיך זיין מיינערען געבעטע מיין — דער רחבי קיסטע דען יינגלינג מונד דאס ביידען דיינישן עאפעקעהען זיך מיט דען טענסטען זענגונגען זען מיזם, מוס 12 מוהר מיטטפאנס ווערען זיך וועדער מיין דען קרייז מיהערע פעהילע לוריק געהערט.

VII

דען פארגענדען טאג, פאס ר' נחום עבען מיין דאס בית הודרס זיך בעגעבען, קאס דאס פרויז סינדן, דאס גאטטין, דאס רחם הקהל, מיט מיינער טולה: זיך האטטע נעמליך מיינע טאקע טאמלן פערגעסטען לור לייט דער תקופה לו פערוועהרען קב זיך דאסעלבע בענוטלען דערין ? — דיעזע פערמעה פרויז האטטע וועהן מונכערגעבענע מוילן קינדן מוילעלע זיך דיעזע וויכטיגע טולה העטטע קאנגען פערבריינגען/אמסען, זאלן עס ווער טאן זיך מיהערע וועהן, דאס זיך יעדע טולה זעלבסט ביים רב אפזעט, מונד לונדער טהיילס, מיזם פיעטעט, מונד טהיילס ווייל דער ר' נחום זיך געגען פנדערע פרויען בעפערלונגע, מונד מיט מיהער גערנע ספערך — פאס נון דער רחבי זיינע ענטגליטיגע ענטשיידונג מיהר דאס בערעגטע פערמגעט. גחב, ריקטע פרויז סינדן דאס קרייזען מיהערע גאלדענען היבע פעסט זען דאס טיירנע דאס יח קיין פערלען הערפערקוקע מונד לייטעטע דאס גע- ספערך מיין: האבט מיהר רעכנע זעבען טאן געהערט, וואס נייעס מיזם ? מיינע גרויסע וויכטיגע נימיגקייט — זען זעגעט דאס דער מיינליגע זעהן זען דער ספערסטען זיך פערטוועהרען, ער העטטע מיינען לעטטעל זיך נער וואטטער לוריקגע/אמסען, מיזם וועלען לו ערזעהן ווער דאס ער זיך האט עטוואס בעזען פאנגעהען. ביים דיעזען ווערטען, מיהרעוועהר מיין קהל. טער סויער דען ר' נחום, וואס זעג דאך דאס מונדזעלע דיעזעס טרויערען ענטוואסעס זיין, פערמגעט דער רחבי, מוס עטוואס נעהערעס מיהער דיעזען געגענטפונד לו ערפעהרען — זען טפריכט פערטייעדענעס — זען זעגטע דאס מונדזעלע זאלן זיין ווייל זיינע וואטטער, דאס זעהר ערק נאמנה זיין זאלן, מיהר געלונדונגען האט מיין גאח לו ווערדען, עס מיזם טאך מוס דען יונגען זען, ער ווער מיין מוהב יטרול, קאלנאך דאס זיינע וואטטער מיינע וואסעט מיזם מונד קיין יידען מווסטעזעהן קען, — דער מיינערע.

טענדע בחור דער דען, רבי לון טיעזר זכבאָלעט, האָטטע דאָס געשטרעך
אונטערברענגען, פֿרויט סיגראַ עאפֿענען זיך, אונד רי נחון מייטע לו זיי
נעק בערוואָס געטעטע.

דיז טרויריגע נאָכריכט פֿערברייטעט זיך טנעלן דורך דיז גאַנצע
סטאָדט — דיז גרעפֿין וואָר זיבער דען פֿערלוסט זיהרעס זקהנעס אונד
טרעסטליך, דער געדענקע, דאָס דיעזער מיינעס אונטערזיילען טאָדעס גע-
טאָרבען זיז, ברעכטע זיז פֿעסט לור העכסטען פֿערלווייפֿונג, זיז ווייט-
טע נור זיינען זיינען לו פֿינדען חוס מיהן עהרענהעפֿט לו בעסטעשטען,
חוס דען גרעכעס היגע לו וויסטען, וואָ דעסטען געביינע וואָדערן, האָלע
פֿערזאָע זיהרער פֿריינדע זיז לו טרעסטען, וואָרען פֿרוכטליך, זיז וואָר
אונטערסטליך — מיט וויפֿע דעס טאָגעס הקרטע וואָן מין האָלען סטרע-
טען אונד געסטען דיז טרעמאָל ריהרען עס וואָרדע בעקענט געאפֿעט,
דאָס דערייניגע, דער דען זיינען דעס יונגען גרעפֿען מויפֿעידעט זייגע
בעלזאָהונג פֿען 500 דוקאָטען ערהאַלטע — פֿאַלעס נאָפֿערטען, אונד פֿאַ-
לייגען מין דען לייטונגען וואָר יעדער פֿערגעכענס, זיעהאָר קאָנטע מיי-
נע טאָר פֿען מיהן ענטדעקען. — — —

VIII

מין דען הויזע דעס רעכע האָט זיך וועהרענד דער לוייט טאָגע זיך
אפֿענעט געענדערט — ליפֿערען דיז יעדען פֿענדע נאָך לעהן אונד לו דער
טהיר זיהרעס פֿעטעליען טטודירלייאַערס זיך געטאָלען חוס דורכס
טויסטעוואָך דען געגענטטאָר זיהרער זיבע לו בעטרעפֿען, האָטטע
זייט לוייט טאָגען מיהן דערט פֿערהייט, דיז בעזאָרגניס, דאָס דיעזער
הייסגעליעבטע יונגלינג, לו דען זיהר העלו זיך זיך הינגעלעקען פֿיהלעט,
דעסטען נאָהען זיז ניכט מיינענאָהל קאָנטע, פֿיר דיז גאַנצע לוקולעט
פֿיעלזייט זיהרען מויגען ענטריקט וואָרדע, פֿעראַורזאָעט, דאָס זיז
וויקליך ערקלענקטע. דיז טאָנטע וועלע חוס דיז געזונד הייט זיהרער
ניכטע זעהר בעזאָרגט וואָר, אונד דיז מויס געוויסטען אונטעריגליען זיז-
טאָגען דיעזער קרענקהייט זיז בעסטיהוטהייט סאָקס, דאָס דיעזע מיה-
רען זיזל מין געזיטהע האָבע, גאָב זיך פֿאַלע ערדענקליע ויהע דיז מוז-
זאָע לו ערגירען. זיז בעטטירטע דיז זיידענדע זיז ביטטען זיך זאָגע
ביז מיהר דיעזע ענדליך מיהר גאַנלעס העלו ערלאָקס — דיז טאָנטע טרעס-
טעטע אונד בערוהיגע זיז דורך פֿערטייערענע ערלעכניסעס מויס זיהרער
יוגענד, פֿיר וועלע זיבע דאָס העלו ליפֿערעס גאַל פֿערלאָקסען באַיעב —
זיזיגרייטען דיעזער פֿרט, קענען בעיהרעטע פֿרויען זעלטען פֿערהייט-
ליען — דעהער וואָר עס גאַל נאָטירליך, דאָס, רי נחון זיך גלייך פֿען דער
גאַנלען זאָע דורך פֿרויט וויק קונדע ערהיבט וועלעס מוזן זיז מיי-
פֿערטיגע געפֿעה, וויז זיז פֿען דען געהייזניספֿאַלען בחור, גאָר ניכט
וואָסטע אונד דורך דיז זיזטהיילונג זיהרער ניכטע גאַל זיזיגריי גע-
זאָעט וואָרדע. — רי נחון וואָר ביז דיעזער נאָכריכט בעטלעטען, ער
ערלעהטע זיינער סוועסטער דאָס ביזהער געטעהענע גאַל מואַסטענדליך
אונד פֿיעגעט הילו ער הקפֿעט זיז דען זיזטאָרדע קאָטעס בינגען מיי-

ניגען טאגן פֿון אקאדעמיע זיינע טעלעגראפֿישע ליפֿטער לוי קורירן. פֿרויז אריין
 גלויבטע זיינען וואָרטען מינדעס זיך דאָס, דער רחבֿי בעזיטלע מירגענד
 זיינע פֿראַגען לוי מינע קאָפּע וואָלע מונדערהאָר מיין זאָלען קראַנקהייט
 טען הילפֿט — רי נחום זיכער דער מיכעלייגט וואָר דאָס זאָלע פֿאָרן
 גיטע קראַנקהייטען זען בעסטען דורך נאָטירליכע מיטטעל דאָרפֿן לוי זיי
 זען זיך, האָט וואָר מירגענד געדאָכט, וואָלע מיטטעל ער לוי הערסטעל
 אונג געברויכטע, זאָל מיין פֿערוואַנדטע דער געזיכטע ערלעהט ווערען.

עס וואָרען נון פֿינף טאָגע פֿערלאָקטען, זייט דעם דער זינגלינג מיין
 דען בונד מירגענדעס אַרבעטען וואָרען וואָר — מיין טרייבען דעם רי
 דינאָל רופֿט זעטלטע דען רי נחום מיין קענטיט, דאָס דינער בערויטע
 פֿון אַקאדעמיע געגעבען זיי, מונד זיכט ווער דאָס בעטע היטע — דינע
 נאָרליכע פֿרייעטע זיין מונגעוויין זעהר. ער בעטלעס דאָס דען מירגענד
 טאָג דינען זינגלינג לוי בעזען מונד זיט זיינען פֿריינדע רי דינאָל מיכער
 דעסטען לוקאָט מונד זאָל זיינע ענטפֿערונג פֿון זיך לוי בעסערען —
 זיין וואָלע געזענע הייט ליפֿטען זיינען קליינען מיטעל זאָלען קענעטע
 וואָלעס דען בעסטען מיטעלס מויל זייער געזונד הייט האָבען ווירדע —
 זיך טאָנעט אַריין פֿרייעטע זיך דינעט פֿערלאָקטען, ווייל מויל זיך זיך האָפֿע
 טע, דאָס דינען קליינע פֿערהאָר מויל זייער קראַנקעס געזיטע וואָרליכע
 מינווירקען ווירדע — ליפֿטען, זיך זאָלען לויטען דען מויערן זייערע
 פֿעטעליכען הויזעס, מיין מונגעוויין זיט זייערע טרייבען טאָנעט געזען
 פֿערהאָר זיך זיך מיטעלען וואָר, זעהנעט זיך מויל זעטלטע מינען קליינען
 מיטעלס מויל דאָס זאָלען. זאָלען דער מירגענד געזעטע האָטעט זיך
 טאָן זייער פֿערהאָטען זיך טאָנעט וואָר בעזעהט זיך טאָטעליך
 מילוקליידען, זייערען קעטפֿעטען לוי פֿערהאָר, זאָלען זאָלעט זיך זייערען
 טרויטלעך געהען. דער גראָס דער מינע טאָג זען זייערען הערלעך נאָג
 טע פֿערווייטע מיין וועגן זיך קענען זאָלען זייערען וואָרען, דאָס פֿרייער
 זייערען לויטען מירגענד וואָרען מיין זייערען זאָלעטען זייערען זייערען פֿערהאָר
 וואָרעטען — דער פֿרייע בלעטע טאָנעט זייערען געזיכטעס. דער זאָלע
 טענדע בליק זייערען מירגענד, מונד זייער רייכער דונקעלברוינער פֿערהאָרען
 דער מיין זאָלען זייערען ווייטען זאָלען מירגענדעס, ערהאָטעטע
 זייערען רייטלע מונגעוויין זעהר — זיך גליך מינער ענטפֿעלעטען קענען,
 זיך מיין זייערען זאָלעטען זייערען זאָלעטען, מונד מיין דערען בלעטען זייערען
 זעפֿירע זייערען זאָלעטען טרייבען.

דער וואָרען קענען נון מיכער טרייבען מונד זייערען זייערען מיין זייערען
 פֿרייע נאָטע — דער פֿרייע זאָלעטען זייערען זאָלעטען זייערען זייערען
 דעטע וועגענערד מויל וואָלעטען זייערען זאָלעטען זייערען זייערען
 בליעטען פֿערהאָטעטען זייערען געזיטעס טרייבען זייערען זייערען זייערען
 זיך זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען
 געזעטען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען
 טע זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען
 זיך זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען
 הערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען זייערען

מן דעם קרטע מיהרער בעשטיאונג פארגעמאנט, שטמנד עבען די דרימל
 מיין יער הויסטאָר, די נחום ערקונדיגטע זיך נאך דעם ווקאכעלינדען
 דעם נייען בחור מונד. ערפֿוהר לו זיינעם גרעסטען פֿערגינגען, דאס דייענער
 פֿאָלקשאַפֿען גענעטען זייט מונד נאָכדעם די נחום דעם הויזהערן מייניגע
 ווקרטע לופֿטיסטערטע, פֿיהרטע דייענער זיינע גרעסטע מין מיינען קליינען
 פֿאָוילאָן, ווק מיינע שטאַפֿעֿפֿעֿגע מיט דעם שפֿאָסטען מיין. מונד מויסלען.
 דיטען באַזען פֿרענגטע — זיינע טאָכטער! פֿערווילע מיין וועניג היער.
 מיט מין געזאָלפֿעֿטע דיינער זיבלינגע, מיך האָבע מיט זיינעם פֿריינדע
 די דרימל מיכר וויכטיגע דינגע לו פֿערהאָנדעלן — דיט ביידען ענטפֿענדטען
 זיך — די דרימל דער זיינע גרעסטע, וויט געשעלדעט מונטער דער
 הויסטאָר עאפֿעֿמאָנט, האָטטע דעם יינגלינג וויט פֿערהאָנדעלונג מיט די נחום,
 מיהרע פֿאָמונעכדייט: קאָליריך ניכט פֿאָנגעלינגט, דיט ביידען פֿריינדע טרען.
 טען מין מיין געמאָך, ווק זיט מיכר דיט לוקאָטע דייענע יינגלינגס מונד
 מיבער דעסטען טאָיניגע פֿבריינע זיך בעריעטהען, דאָס רעזאָטהעט דייענער
 בערעטהונג ווקר, דאָס די נחום זיינע טאָכטער מיהרע קאָס געשטין בעשטיאָ.
 טע מונד דאָס דאָן זייט געטרויטע עהעפֿעֿמאָר דען קאָווענדען טאָג מין בע.
 גלייטונג דעם די דרימל נאָך האָבונג פֿבריינע ווקאָבאָסט דייענער ערלע מונד
 פֿרעוועט ווקן פֿיר מיינע מונטערקאָטע דערזעלבען לו קאָגען דיט פֿערפֿאָלי.
 טונג מיבערנאָהט.

IX

וועהרענד דער לייט דאָס דיט ביידען פֿריינדע מן דעם בעליכעטען
 קרטע קאָטה פֿאָלענען, פֿעראַיעט דער נון געזל הייזיט געווקרדענע יינגלינג
 זיין ווקאָלעיאַשער, מונט מין דעם פֿאָוילאָן מייניגע ווינטען זייט דען
 באַזען לו פֿערווילען, וועלכעס ער זייט דעם ער דאָס בעטט
 פֿעראַיעט מייניגע ווקאָלעיאַשער דעם טאָגעט לו טאָן פֿאָלענעטע — ליפֿערע
 דיט טאָן פֿריהער פֿאָוילען היער ווקר שטמנד מיט דעם געזיכט גענען
 דיט טהיר זייט דען באַזען מין זיעטען טרייאַשערייט פֿערווקען, וועדער
 שטמנד דאָס טרויאַגעבירדע מיט זיינען שפֿאָסטען פֿערבען פֿאָך מיהרער זע.
 זע — זיט ברעך מייניגע פֿיילען פֿאָ, דיט זיט לוויטען דען לֿאַרטען פֿיינגען
 היעלט, דיטע מיט דיט קאָע וועלכע מיך מיהרע געב, דיט ער הערלויך
 קיסטע מונד דאָן מין זיינעם באַזען פֿערווקערהטע. מין דייענען ווקאָענט קע.
 נעט דער יינגלינג דיט טהיר דעם פֿאָוילאָנס, דיט ביידען זיעכענדען שפֿאָ.
 דען זיך געגענמיבער, שפֿאָלך מונד וויטאָן דיט מיבעררעטונג האָט פֿאָסט
 דאָס פֿהייטע מין מיהרען ערטערטעט. וועהרענד מיהרע זעעלען פֿעסט
 מונד מינגליך מין מייכדער פֿערשאָקלען ווקרען, זיט שטמנדען וויט פֿער.
 קאָרט, דאָס מיבערהאָפֿעט מיהרער עאפֿעֿפֿעֿונג לויכטע ביידען שפֿאָכע
 מונד מויסלען — פֿאָס ענדליך דער יינגלינג זיך ווקאָעלטע, זאָגטע
 ער: הייאַליטע! ווער ביסט דו, ווער האָט דיר הייער געזאָנדעט, זייט
 דו מיט דעם לייכע דער גייסטער, קדער זייט דו מין טרויאַגעבירדע
 זיינע פֿאַנטאַזי, דאָס וויך זייט זיינעטער לייט פֿערהאָנגט? זייט ווקרטע
 ווקרען קיינע פֿרענען מיהרענד מיינעם טעלדראַנט מונזעכער לייט, דער מויך

טיגקייט פֿולעס לו מיהרער רייזע פֿרדנענד מיין זעליגעס פֿאָרגעפֿיהו דעס
וועדער זעהנט דורכֿסטראַקאטע מיהר הערן — פֿולעס ווער ביי זענענד
געפֿרדעט, זי קענטע פֿאָר פֿרױדען די גאַנצע נאַכט ניכט סאָפֿען,
אונד קורט ווער דער פֿאָרגען פֿאַגעברעכען זי זאָסען די רייזענדיגן טרן
זיך וועגען — —

XI

די פֿאָהרט גינג טעגל — זי פֿאַסירטען ווערערע זענער אונד
סטעדטע, ניגענדס וואָרדע האָלט געהאַלט פֿאָס ווע עס לוק וואָספֿאַנגען
דער פֿאַרדע קעטהיג ווער, די וואָפֿריטען געגענדען, פֿאַר רהינטראַקאטע
אונד די פֿאַנגען אַמֿאַרפֿאַטען דייטלונדס באַיבען פֿאַן מיהנען אינגעלע-
טעט — זי פֿאַטען נור מיין ליעל — רעכט פֿאַר מיהרע פֿאַטעטראַקטע
לו זעהן — נאָך דרייטעגער פֿאָהרט געפֿאַנגען זי מיין פֿאַס וויכילד
דערזעלבען זי זעהן מיין דען זענערפֿאַהטע סטראַהאָן די לינגען דעס
גרפֿען דאַמעס גלעלטען, פֿאַוועהיג וואָרדען מיין די טהירע, דער
מיכריגען קירכען אונד קאַטעזע זיכטפֿאַר, פֿאַר דערזיך אַמֿע די גאַנצע
סטאָדט טאַפֿאַרפֿאַהטע פֿאַר מיהרען זאָגען, אונד פֿאַס די גאַנצע די נינטע
פֿאַנערטונדע פֿאַרקינדעטע, היבט דער וועגען פֿאַר דעס הויזע, פֿאַן זעלבען
מיהרע זעהנאָכט פֿאַר זעהרע געקניפֿטע ווער. — די טהיר ווער נור
פֿאַנגעזעהנט, די רייזענדיגן טרעטען לייזע מיין, אונד פֿאַס זי מיין דען
קליינגען געזאָגען מיינען אַמֿאַפֿעסירן בעשערקען, קאַפֿעטען זי פֿאַן, אַמֿע
דען פֿאַטען פֿאַטען ניכט לו ערטערקען, זי פֿאַטעטען די טהיר אונד
מיהר פֿאַטען זאָס אַמֿע דען פֿאַטעלע, ווע ער פֿאַר 10 יאָהרען געזעסען,
מיהנען קאַפֿע עס פֿאַר, פֿאַס העטען זי מיהן פֿאַר מיינער סטאָדע ערטע
פֿאַרפֿאַסען, פֿאַטעס טפֿאַנד נאָך פֿאַן זיינען פֿאַטעלע, ניכטס ווער פֿאַרע-
דערט, פֿאַס נור מיהר פֿאַטען, דעספֿען הַפֿאַרע גאַנז גרויז געווענדען —
ווער בעטרייבט נון די ריהרענדע סלענע פֿאַס די קינדער מינטראַקטען,
אונד דער פֿאַטען זי ערקאַנעט — ער ערהאַב זיך פֿאַן זיינען פֿאַטעלע מיט
אויפֿערטיגקייט ווי מיין יינגלינג, זיין וואָטעס זאָגען גלעלטע פֿאַר
פֿרױדע, די קינדער פֿאַהען פֿאַן זיינען פֿאַטען אונד בעדעקטען מיהן מיט
קיסטען, זי ווינטען פֿאַטע העפֿטיג, דאַס איבערזאָס פֿאַן פֿרױדע ער-
טיקטע זי פֿאַר — זי פֿאַטען קיינע ווערערע נור טהרענען, מיין לייגע
פֿאַהטע ביי די זענער סלענע — עס ווער די טאַטע זיך, וועלכע טרן פֿאַר
לוייז יאָהרען געטראַקטען מיט — ענדליך זאָהעלע זיך דער ערזע
גרויז אונד זאָגען מיט הַפֿאַר ערטטיקטער טטיזאָס: נון פֿאַבע זיך קיינען
זאָהט זעהר מיין דיעזען זענען, דאַ מיין מיין וועדער געזעהן פֿאַבע —
זיך ווערדע פֿרױדענאַכטע לו זיינען פֿאַטען מינגעהען — — —
פֿאַס דער פֿרױדענאָכטע פֿאַרמיער ווער, אונד זי מיהרע געפֿאַהע
אונד עמפֿאַרונגען דורך ווערערע אויסטויטען קאַטען, זי ווער ביי טפֿעט
מיין די נאַכט מיהר געטפֿאַרען אויסגעדעהנט, ליפֿאַרפֿאַהען דער רייזע ער-
זיערעט בעגאַב זיך לוד רוע — רי נאָסן זענען אונד זיין מיידען רי זענען,
זעלכע פֿאַן דיעזען זענען (דאַנעכרסטאַג ווער עס) פֿאַוועזענליך (חלות) לו

זך טובל לו זיין. דיא וקוה וואר מוס יענע לייט מין ט, חית בויא בעגרייִ-
 פֿין, ווי מינדעסטן דיא פֿרויען מיהרע תבילה מין דעס בויא דער סטערט
 געלעגענטן פֿלוססע היעלטן — ר' זברהק טרוג קיין בערענקען זך דעהין
 לו בעגעבען פֿבלומער דאס עס זיין פֿערזאמל וואר זך ניכט פֿיעל, וועהרענד
 זיינעס דערטויינט מין דער פֿעפענטליכקייט: זעהן לו זאסטן. — פֿאס ער
 פֿאן פֿלוססע סטערט מונד זך ענטקליידעטע, דא וואר פֿאן פֿערנע מין ווייב,
 וועלכעס מיהן טערן בעקפֿעלטעטע, זיא טרייט דעס פֿאדענדען נעהער,
 מונד ערקענעט מין מיהן דורך מיינע פֿאן ריקען געהעבטע גרעסע וועלע
 דיא זיט מיינעס זיידענפֿעדען מונטערבונדען וואר, דען פֿאך 10 ימערען פֿער-
 טוואנדענען יונגען גרעפֿען פֿאדערעלקיא — נעבענבויא ווירד בעהערקט,
 דאס דיזעס ווייב דרייט ימערע דיא פֿוועט דעס יונגען גרעפֿען וואר, מונד
 דיזע וועלע מוזק פֿעטערס זעלבסט מונטערבונדען העטעט —

פֿאן וועלכער העהן בעדייטונג דיזע ענטדעקונג פֿיר זיא וואר, זעסט
 זך לייכט דענקען — דען זעגענעהען דאפֿאן, דאס זיא מיינע גרעסע בע-
 זעהונג פֿאן דער פֿאטען גרעפֿין לו ערווארטען העטעט, זא טיען עס מיהר. מוזק
 מיינע טערדינדע, דאס דער יונגע גרעפֿן דער פֿאן מיהרער קריסטליכען ברוסט
 געזאגען, יעלטל מין יודע זיא — זיא ווערטעטע פֿא בוי דיזער זך ענט-
 פֿערנטע, סוף מיהן הייזער נאך מונד בעהערקטע, דאס דיזער מין דאס
 הוי דעס פֿאכבי זך בעזאכ — דיזע געניגטע מיהר מוס מיהרע זאגזעכע
 מונטערטיילען לו קענען, מונטעליג זך מילטע זיא לו דער גרעפֿין מוס
 מיהר מיהרע ענטדעקונג זיט לוסהייטען, דיזע קענטע קיין דיזער זענער זיא
 גזע גויזען טענקען, ערקענעטע פֿאכער דערין דאך דיא ווערהייט, ווייל
 מיהר זאן, פֿאן יע מין בעזאנדערעס וועהאוועלען זעגען דיא יודען העג-
 טע מונד זיימיעדער געלעגענהייט ווערהע זיאפֿעהיט פֿיר זיא פֿאן דען טעג
 לו זעגען סטרעבטע.

עס ווארד טן לו קבוא טבת גערופען, דיא סינגעקע וואר ערלייִ-
 טעט — ר' נחום מונד זיין זיידעס גיגען פֿעסטליך געקליידעט דעהין ווי
 זך פֿאד זאלעס לוס געטעסדיענט מיינפֿאד, טאן העטעטע דער פֿאך
 בעטר דאס טענע זיעד קאס! פֿירינד דער בר ויט עכט געגען,
 זעקדיס זעגעזאגען, מין פֿאדעלט העטעטע דיא געווינדע דאס פֿאכער
 געבעט פֿעררייטעט. מונד פֿאס דער פֿאכערעטער דיא עהעבענדען ווערטע
 ספֿאך: זעע ביר יוס זע ביר זיא, ער זעסט ווענדען דען
 טאג מונד ברינגט דיא נעכט — מיינע פֿאטעלעזונג מוזן דיא גע-
 געווערטיגע בעגעבענהייט, דא פֿערנעהן זיאן דרויסען פֿאך דער סינגעקע
 וועלכעגעקליר — מונד עהע זיאן מוס דיא פֿאדעלע זך ערקונדיגטע
 טיירלעך גערייטע דיזער מונד פֿעבעהויעפֿען הערין, דיא דאס הייזג-
 טהוס ענטווייהטען מונד לערטטערטען, דיא בעטהענדען זיאפֿעהנדעלעטען.
 ר' נחום מונד זיין זויגערזעהן ר' זברהק ווארדען ערגרייפֿען, מונד מינט
 ערלביטפֿעליכע געביידע מין געוועהרזעס געברעכט, דער פֿאס דעס פֿעכעלס
 טיעג בייא רזעכערזענדונג דיזעס ערמייגיסטעס בוי לור וואטה געגען
 דיא וועהר — מונד סוטלעזען — מין דעס יודענפֿירטען ווערען זאלע ספֿ-
 בעלפֿעלעכער מוסגעקוסט זאלע טהירען פֿעסט פֿערריגאלט פֿאך דער וואטה
 דעס פֿאכעלס, מין פֿאכעטייעדענען פֿאטלען דעס הויזעס ערטעקען לייזע

מיהרע וועהעקלונגען — ליפערקע דים מיהרען גאטטען מונד מיהרען פֿעטער
 מוים דער סינגאגע ערווארטעטע, וואָרד פֿען מיינעק דער פֿליהענדען יודען
 מיבער דים טרויריגע זמלונגע פֿערטענדיגעט, זיז אַיעל וויר וועהענינג
 הין מונד הער, וואָלטע עבען לור טהיר הינום, דייעז וואָר פֿען פֿעבולהוי-
 פֿען מוואָלגערט, דים דאָס הוים מיהרעם פֿעטערס מין ברמוד טטעקטען,
 מונד פֿאָס דים פֿאָממען הקך מוילאָדערטען מונד דער רויך זיז בלאָד ער-
 טטיקטע, דע פֿיהאָטע זיז זיך פֿען לווייען טטערקען הקנדען ערפֿעסט, דים
 זיז מוים דער פֿאָממען הקבען מיינע זעהנאָפֿט מיבערפֿעלאָט זיז, זיז
 זיזט בעוואוסטאָפֿס, מונד פֿאָס זיז ערוואָלטע — אָפֿע זיז מין מיינעק ליה-
 מער מויל מיינעק גרין געפֿאָלסטערטן זאָפֿע — מיהר גאטטע זאָס נעבען
 מיהר זיז פֿערטטערטען געזיכטע מונד היעלט מיהרע הקנד — זיז טונג
 דים מויען מויל טויעטע מוס זיך, עס טיען מיהר פֿאָלעס וויר מין טרויק,
 דים טרעסטרויע טפֿעלע מיהרעם גאטטען ברפֿעטע זיז לו זיך — בערו-
 היגע דיר טהייערע ליפערקע, דואַ ביסט מין דעקן הויזע מיינער מוטטער —
 וויר ווערדען נור מיינע הקרטע פֿריפֿונג נאָך לו מיבערסטעהען הקבען, דאָן
 געהען וויר מין דים וועהנונג דעם פֿעטערס מין וואָ מונד וועסטען ניהער
 קוועהאָבן ווערדען. זיין בליק וואָר הייאַעלואָרעס געריכטעט, דאָס הויז מונד
 זערעם פֿעטערס הקט דים פֿאָממען פֿערלעהרט זאָגעט ליפערקע, דים דען
 זין זיינער וואָרטע ניכט בעגריפֿען — מיהר גאטטע סוויגע — ליפערקע ענט-
 זיכט זיך מיהרעם טרויאַעס — מונד מיהרע זעלע געווינט נייע קרפֿעט —
 עס הקט זיך בעטטעטיגעט, זאָגעט זיז — זיז סוויגט מיהרען פֿרען מוס
 זיינעק נאָקען מונד ריען! אָפֿס מונד פֿערמיינט טטערקען, דאָס וויר מין דים
 וועהנונג מונדערעם פֿעטערס מיינגעהען, נאָך היעלטען זיז זיך מוואוסונגען,
 פֿאָס דים פֿליגעלטהיר מויעגניג מונד מיינע בעיהררע דאָע טווערלנגעקליי-
 דעט מיינטרעט מונד זיך נעבען דים ביידען מונדליקליען ניעדער ליעס —
 זיז בעטרעכטעט איטליידספֿעלן ליפערקע — דים מוהר טאָעט
 לווייז — מין זאָהן דיינע לייט מוזט בעהעססען, דאָס גייסטליע קענלי-
 לימוס הקט דיר לוס אַהרערפֿעלונגען טאָדט פֿערדאָמט, ווען דואַ ניכט מין
 דען טאָקס דער קירלע לויקקעהרטעט. בלייבע דיינעק גלויבען, דען דואַ
 געוועהט טרויט, ווידערפֿעט עס נור זיז דיינעק מונדע — מונד דואַ ביסט
 גערעטטעט. — טהייערסטע מוטטער! דואַ גאָסט וויר דאָס לעבען,
 הקסט וויר זיז דיינעק בלוטע געעהרט, מיינע קינדליע לייעבע געגען
 דיר מוזט ניכט ערקאָלטעט. ביז לוס לעלטען פֿעהעאלוגע מיינעם לעבענס
 ווירד מין העלפֿיר דיר טאָגען — פֿעכער בעדענקע, דאָס מיינע פֿעליכטען
 געגען גאָטט הקהער טטעהען — מיר ווירדע מיינעק גאָטטע זעבטרינגי
 ווערדען ווען מין מונד מיינייד טפֿעלע. —
 נו! מיר קאָן, מיר דמאָן ניכט — — זיז פֿעלע פֿער מיהק מויל
 דים קניע ניעדער, מין טהייערסטער מיינליגער זאָהן! בעדענקע! דואַ ביסט
 דים לעלטע טפֿעקסע מיינעם געטלעכטעם, דעססען פֿעהען מונטער פֿרעמד
 פֿעלעטען, זיז דיינעק טאָדע מוזט עס מויםגעטטערקען דעססען פֿעדענקען
 טטעהעט בעפֿאָקט מין דער געטלעכטע. מוס נעהען דיינער פֿעהיליג וויר
 דערוואָע! מוטטער מוטטער עס מוזט מונדעגליך מיינע פֿעהען דים דעהיני-
 געטייערען זיז, דערען גייסט דאָס מוירדיגע פֿעכעטטרויעט הקט, מונד

דערט מיט רייכע דער זעליגן ווילן ווי אן איינע זונד' וואהרהייט הערסט, ווערדען איר נישט לידען — מיך בין ענטשליכסטן פיר איינען גלויבען לו טעברען — ליפקרע זונד מיהר געטטע זינד בשאיהט דיה מ'טע גרעפין, דיה דער סאערל לערקנירטע, מין איינען זעהטעסעל אויפלויריכטען מיה. רע אפטטע הענד ערגרייכט דען זרע ליפקרעם זונד העלט מיהן קרעפפע. קעפט — טעלעטער! זען דיה דיינען געטטען איבעסט, בערעדע מיהן דעם ער ווידעררעפ קעממע מיט מיהס מין דען טעקעס דער קירכע מיך ווילן מיך מויל הענדען טרעגען, מיהר זעלט דען היממעל מויל ערדען העמען — דער גלויבע איינער עפעטער מיט מיט פלעממענליגען מין איינעס הערלען געטריבענען קיין מירדיסעס גוט ווירד איר דיעזען טוועלען, זונד העט געטטע זונד דיה פריעוונג אויפערלעגט מיהן מיט זונדערעס טעקע לו בעזיענען זע ווערדע מיך זונד מיין געטטע דיעזע פריעוונג בעסטעהען, וויר ווערדען פערמינט זונס דעס טעקע וויהען — זען זע זעגען מיך געטטע ריכטען! ספרעך דיה גרעפין, זונד ווענקט לור טהיר הימם —

מיט זעברוך דעם טעגעס ערטיגען פיער געריכטסדיגענער זונד פיהרטען דיעס זונגליקליכע העפעקער מין דעם ערלבישקליכע געביידע וויעדער, ווי דיה זונדער בעזעלונג מין איינע זרע לעלט געשפערט זונד. דען, דערט בעפענדען זיך לוייט זעגערטעטעטען פון קעהרעטעטען, לוייט טערעהעזעסעל זונד מיין קליינע ווערטעס מויל וועלען מיין העל. לערעס קרילן זיך בעפענד — היר זעלטען זיך ביי 10 זונד פער. מיטעג פערזוילן מויל וועלע לייט מיהרע הינריכטונג פערענטליך בע. סטימט ווער —

עס ווירד לוק בעסערען פערטענדיסעס דער סיטופליען מין פערלעקס. סענער נעלט, קעטהיג זיין דעס זענער לובעמערקען, דעם זעגליך נעך העכ. העפטעווערדונג דעם רעכני זונד זינע קינדער, דעם הייליגע קענלייזונס זיך פערזעהעלטע זונס מיין זורטהייל זיבער דיעזע לו פלענען — נעך פעהער דיעזער זונגליקליכען, מין וועלען זיך פלעסען זייגעטעטעדען, זונד זיך ערקעהרטען מיט פריידען פיר מיהרען גלויבען לו טעברען, זונדע מיהר טערעסמורטהייל געטערקען, זונד מויל דיה לעהנטע סטוי. דע פערמיטעטעס בעסטימט — דיה גרעפין, דיה מיהרען זען זונס זי. דען נור זעגליכען פריי רעטען וועלטע פערזענדעטע זיך ביי דעם קענלייזונס, דעם מיהרען זענען דיה ערלויבליס ערטהיילט ווערדע מיט זייער געטען, דיה נעלט ביי מיהר לו לוברינגען, זיך העפטע דורך מיהרע מיטעלעליכע לוסערקעס ביי דען דען טעקעס דער קירכע לו ברינגען, עס זונדע מיהר זונדער העפעטונג מיהרער פערזען זונד מיהרעס פערזענעס דיה ביטע געוועהרט, פלען דע מיהרע בעזעהונגען פערזעלען זענען, זען זע זענען דיעזע פון דעם דיענערן דעם פערזעלייזונס וויעדער לור העפטע געברעכט.

זען רי זעברען זונד ליפקרע וויעדער מין מיהרעס קערקער פלען זע. דען זען מיהר הערל ערלייכערט, דיה מעלט דער פערזעלונג העטעס פון מיהרען נעגעלעכסטען, זיך זעמפען ביי דעם דעם נור זענען סטונדען מיהרען געקענט זיך — זיך בעניטלען דיעזע מיט פערזענען בעטרעכע. זונגען דיה מויל מיהרע קינעטיגע זעליקייט בעלוג העטעטען, זיך בעטעטען

גוויבען טוואנקענד לוי האַלען — מיך קענע דיינע געזינאונגען, דיינע איבער
 לור וואַהרהייט, דיינע זעלטענע פֿיר דיך אַענטהייט, מיך ווירדיגע דיינע מי.
 בערלייגונג פֿיר דיך דור דוין לעבען ווילויג קעפֿערסט ר' מברכהן זיהט גע.
 ריהרט דען פֿריסטער זון, מונד ערקענעט מיין מיהקן זיינען יוגענד־פֿריינד —
 ער זייכט מיהקן דיך האַנד וואַלע דיעזער היט מיניגקייט דריקט, הידוין
 ספֿירך ר' מברכהן וויר, דור ביסט פֿריסטער מונד ספֿירכט: אָן קעפֿען גע.
 גען דיינען טעמנד? מיך בין פֿריסטער דעקן מייסערן טיינע נאָך, דאָס
 הערל וואַלעס מונטער דיעזער קוטטע טאָגט, מיט ווייט פֿאָן דער גווי.
 בענאָלעכע ענטפֿערנט דיך וויין טעמנד אַהרט — מיך פֿערדמאָנע דען
 וואָהן דער טוואַנער, יח הונדערט טוואַנער יודען דעס גוויבענס וואַגען
 געטוואַלעטע מיינסט ווירד דיך לייט קאָוואַען, וואָדווי, געטיכטע דיעזען ספֿיר.
 פֿאָק מוידערקען, וואָ דער העלע מונד ווילעט גוויבע דיעזען פֿינסטערן
 וואָהן פֿערטיילען ווירד. פֿאָססע וואָהן מינדער סטונדע דער עלטאָנג. דאָרט
 מיין דען געפֿירדען דעס יענזייטס פֿירדען וויר מונד ווידער — מוין דור טהייט.
 רע לעבענט געפֿערטן וויינעס פֿירינדעס אָגטע ער לוי פֿירדען געוואַנדעט, זיח
 געטרקסט מונד פֿערלעגע ניכט, ווען דער ענטפֿירדענדע וואָווענט נאָהעט —
 מיך טטיכט פֿיר דיך וואַהרהייט פֿיר דען גוויבען, דען גאָט מיך קעפֿען.
 כּאָרטע, זעליגקייט מיט מייער אָהן. דער פֿריסטער קיטטע זיינען מונגליק.
 זיכען פֿריינד טהרענען דעס ביטערן וויטגעפֿיהלס קוואַטען מיבער זיינע
 וואַגען ער ענטפֿערנט זיך.

די פֿערהענגניס־פֿאָלע טטוגדע האָט געטוואַנען — וואָן ערלעסטע
 זיך דיך טירדערוג דער גרייפֿלעכע, דיך דער רעליגיאָזע וואָהן זיינעס
 פֿינסטערן יאהרהונדערטס מונטער אַפֿיגאַפֿליטיגען געטוואַלען קעט לור
 טוואַ בריפֿלעט — עס געניגטע לוי וויסען, דאָס ר' מברכהן מונד זיינע געטוואַן
 ליפֿערך וואַוירדען מיין דעקן פֿירדען בעטריעבענען קעטטעל היט זיעדענדען
 קהל געזעלט, וואָ זיח מוואַסלונגען זיינען אַפֿערטערפֿאָלען טאָד טטפֿירכען
 מונד ב' נאָכן וואַוירדען נאָך דרייאַהל עלייטענער טאָרטור פֿאָק הענקער
 ערדקעטטעל, וויי יענר דער בעריהאָטען עטרה הרגי וואַלע פֿערטייער ער
 היט דעקן וואָרטען פֿחד — — —

דיך דרייט געפֿאָלענע קעפֿער האַטטען דיך וואַוירדען נאָך ניכט גע.
 טיילט לוייט טאָג דרוין וואַוירדען פּובליקירט דאָס פֿאָלע יודען מיט דער
 טטפֿירט מונד מיהרעקן געביטהע זיך בינען 8 טאָגען וועג בעגעבען, מונד
 עס וואַוירדען מיין געזעטל טטפֿומירט: ווען מיין יודע קינעטיג דאָס וויי.
 בילד פֿאָן ט; בעטריט אָן ווירד מיהקן לור טטפֿירשע מיין פֿאָנד פֿאָייט מיט.
 געטייטען, דיעזעס טירקניטע געזעטל ערהעלט זיך ביי לוי קיזער יאָזען
 דען לוייטען וואַלע עס לור עהרע דער אַענטהייט מוידעגעהאָבען.

ביי ר' מרדכי אפרים לעווי'ס זאוו בוכהאנדלונג קעניגסברעג

מיין פעסט: זינד וואַוירד טעהעט נייע געטיכטען ערטיכען

EGYETEMI KÖNYVTÁR
 243488